

چهارمین شماره از فصلنامه ارزیابی تاثیرات اجتماعی، زمانی به چاپ رسیده است که غم از دست دادن همکاری گرامی، فعالی اجتماعی و پژوهشگری توانمند با گذشت چند ماه هنوز فراموش نشده است. وجود گفتگویی از شیده لالمی در این شماره نیز گواهی است بر توانمندی، مسئولیت پذیری اجتماعی و آخرین تلاش های این بانوی گرامی نسبت به مسائل اجتماعی کشور.

انتشار فصلنامه ارزیابی تاثیرات اجتماعی با مشورت و راهنمایی گرفتن از ایشان - با توجه به تجربه مطبوعاتی و فعالیت های اجتماعی - شروع شد و در طول چند شماره منتشر شده نیز نکات مورد اشاره از سوی سرکار خانم لالمی کمک بزرگی به همکاران فصلنامه بود.

علاوه بر همه آنچه در وصف این بانوی عزیز از سوی دوستان مطرح شده است، آنچه به حوزه ارزیابی تاثیرات اجتماعی مرتبط است، بی شک تلاش ایشان برای کاربست نتایج این مطالعات بوده است. تلاشی که هم در طرح های پژوهشی اجرا شده توسط او نمایان بود و هم در ایده پردازی های مرتبط با فعالیت های مرکز ارزیابی تاثیرات اجتماعی جهاد دانشگاهی.

از زمان طرح مفهوم ارزیابی تاثیرات اجتماعی در کشور و به ویژه در مدیریت شهری تهران، دو رویکرد اصلی در مواجهه و کاربرد این مفهوم مطرح شد. رویکرد نخست، ارزیابی تاثیرات اجتماعی را پژوهشی اجتماعی می دانست که قرار است با بهره گیری از

نظریه‌ها، روش‌ها، فنون و ابزارهای حوزه علوم انسانی و به ویژه علوم اجتماعی، به شناسایی پیامدهای یک اقدام توسعه‌ای (سیاست، برنامه، طرح و یا پروژه) دست زده و در پایان با ارائه پیشنهادهایی تلاش کند تا به مجریان توسعه راه‌کارهایی را در جهت کاهش پیامدهای منفی ناشی از اقدام و همچنین افزایش پیامدهای مثبت آن ارائه نماید.

رویکرد دوم در مواجهه با این مفهوم علاوه بر آنکه ارزیابی تأثیرات اجتماعی را روشی برای شناسایی و تحلیل پیامدهای ناشی از یک اقدام توسعه‌ای می‌دانست، در گام بعدی تدوین نظام مدیریت پیامدها و فراتر از آن تسهیلگری و مشارکت در اجرای پیشنهادها ارائه شده (آنچه در برخی موارد کاربرست خوانده می‌شود) را نیز در حوزه فعالیت ارزیابی تأثیرات اجتماعی قلمداد می‌کرد که شیده لالمی را می‌توان از این دسته از فعالان حوزه اتا دانست.

فعالان حوزه ارزیابی تأثیرات اجتماعی از هر گروهی که باشند (مجریان اقدامات توسعه‌ای، مشاوران، پژوهشگران و...)، بی‌شک در تلاش برای ارتقاء کیفیت زندگی شهروندان بوده و این مهم بدون داشتن حس مسئولیت اجتماعی که در پی خود تلاش در اجرای اقداماتی اصلاحی، جبرانی و یا تبدیلی را خواهد داشت، میسر نخواهد بود و این ویژگی متغیری است برای تأثیرگذاری بیش از پیش پژوهش‌های حوزه علوم اجتماعی تا از این طریق سهمی بیشتر در بهروزی ساکنان این سرزمین داشته باشند.

بهره‌گیری از شهروندان به عنوان جامعه هدف اقدامات توسعه‌ای در برنامه‌ریزی، اجرا، بهره‌برداری و پایش این برنامه‌ها/طرح‌ها از جمله فعالیت‌هایی است که تحقق هدف‌های از پایش طراحی شده برای هر اقدام توسعه‌ای را در پی داشته و بیش از آن اثربخش می‌نماید. شهروندانی که توسعه، ابزاری است برای بهتر زندگی کردن آن‌ها و نسل‌های پس از آن‌ها. بنابراین توجه به خواست آن‌ها و همراهی و همدلی با شهروندان می‌تواند به ارتقاء جایگاه پژوهش و پژوهشگران حوزه اجتماعی بیش از پیش کمک نماید.

حضور شیده لالمی در تمامی این نقش‌ها (پژوهشگر، روزنامه‌نگار، فعال اجتماعی و...)، در کنار مردم و در بین آن‌ها، از او بانویی چندوجهی ساخته بود که در تلاشی همیشگی برای تأثیرگذاری بر محیط پیرامون خود به قصد افزایش رفاه مردم و در عین حال ایجاد حساسیت نسبت به نابرابری‌های موجود گام برداشت. **یادش گرامی و روحش شاد**

هادی برغمندی

اردیبهشت ۱۴۰۰